

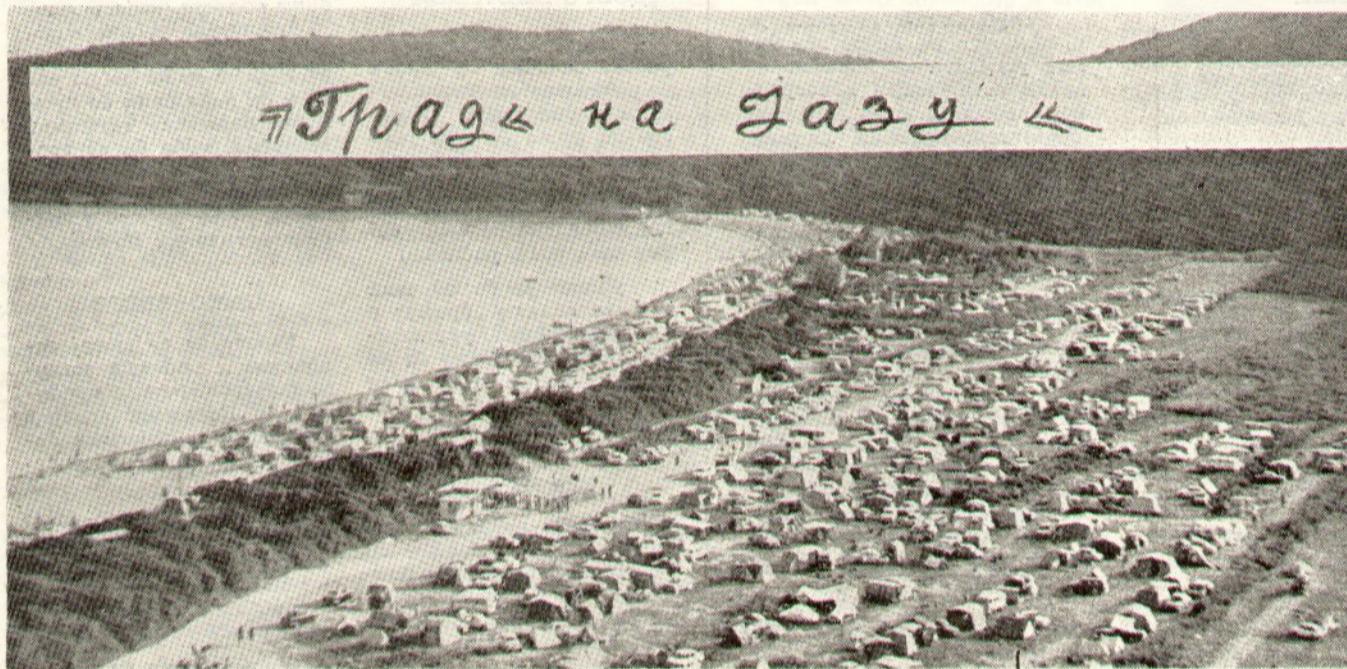
Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА III ° БРОЈ 39 ° 10. АВГУСТ 1974.

ЦИЈЕНА 1,50. ДИНАРА

ЈАЗ, ЈЕДНА ОД НАЈВЕЋИХ ПЛАЖА НА ЈУЖНОМ ЈАДРАНУ, на коме већ идуће године треба да почне градња највећег хотелског насеља на Црногорском приморју — комплекса од 5000 лежаја, дочекао је овогодишњу сезону у новом руку. Наиме, плажу је преузела ООУР „Авала“ Будва и обезбиједила угоднији боравак многообројним љубитељима природе који су ове године одселили на Јазу. Први пут је обезбијеђена вода, струја и прислојан прилаз. Изграђен је ресторан за друштвену исхрану и, колико-толико, решен проблем снабдевања камписта основним намирницама.

На Јазу ове године није досадан боравак: у бившем бункеру, који се налази дубоко усјечен у литицама жуноћи окупља велики број младих.

Ове године плажа је доживјела праву инвазију: на њој се тренутно налази 620 шатора са преко 3500 лица — прави мали град.

ТИТОВ ФОНД-ОПШТЕНАРОДНИ ЗАДАТAK

ИДЕЈА О ОСНИВАЊУ ТИТОВОГ ФОНДА почиња је, поводом 80. рођендана друга Тита, у Мајданпеку, у радничкој средини. Овај општејујословенски фонд за стипендирање младих радника и радничке дјеце својом друштвеном функцијом и политичком стипендирања треба да допринесе превазилажењу социјалних разлика, које су се манифестијало у области образовања.

Иницијатива о оснивању Фонда прерасла је у широко прихваћену акцију, да би, након тога, прошле године у мају мјесецу, у Београду, дошло до потписивања друштвеног договора о оснивању Титовог фонда, као јединствене југословенске институције. Друштвени договор потписали су представници оснивача: Савез комуниста Југославије, Социјалистички савез радног народа Југославије, Савез синдиката Југославије, Савез омладине Југославије, Савезна скупштина и Привредна комора Југославије.

Досадашњи резултати учлањивања у Титов фонд у нашој Републици врло су значајни. Обезбијеђено је око 2.610.000,00 динара за стипендирање младих радника и дјеце из радничких породица. Рачуна се да ће се са овим средствима моћи да стипендира око 200 младих радника, односно радничке дјеце.

Као и у другим општинама у Црној Гори, и код нас, у Будви, води се широка акција за учлањивање у Титов фонд. Тако, на пример, учлањено је 25 радних и друштвено-политичких организација, са износом од 105.500,00 динара. Учланиле се нису, углавном, оне радне и друге организације, чије се дирекције не налазе у Будви. Па, ипак, то не би требало да буде разлог што ове радне организације нису потписале своју приступницу у Титов фонд, јер оне су ту, у нашој општини, са свим правима и обавезама, као и све оне друге које имају своје дирекције на подручју општине.

Оно што треба истаћи јесте да су неке радне и друге организације уписале релативно мале износе средстава, што се, нормално, не моженичим правдати.

Као позитиван пример у овој акцији наводимо основне организације удруженог рада: „Свети

Стефан“, „Палас“, „Авала—Будва“ и Скупштину општине, које су уписале по 10.000 динара.

Општински савјет Титовог фонда, заједно са Општинским вијећем Савеза синдиката истовремено води акцију појединачног учлањивања у Титов фонд радних људи и грађана Будве. Тако се, до прије неки дан, у Титов фонд учланило 520 појединача, са износом од преко 40.000 динара. Ово су тек први резултати. Постоји примјетно интересовање за појединачно учлањивање у Фонд, па се, с правом, очекује да ће ускоро овај број бити знатно већи.

У вези са акцијом учлањивања у Титов фонд предстоји још низ задатака. Прије свега, неопходно је обновити разговоре с представницима оних радних и других организација које, из било којих разлога, нијесу до сада учлањене у Титов фонд. При том се мора повести рачуна да висина чланског улога одговара стварним, односно економским могућностима уписника.

Иако акција учлањивања у Титов фонд није завршена, питање уплате већ уписанних износа поставља се као најхитнији задатак Општинског савјета Титовог фонда. Неопходно је, према томе, чврсто договорити да све радне и друге организације и друштвено-политичке организације, као и појединачи, одмах почну са уплатама чланских износа или дијела средстава која су уписали, да се не би десило да је неко само на папиру члан Титовог фонда, што значи да своје обавезе према Фонду свако треба да уреди и на вријеме извршива.

Везано за функцију и дјелатност Титовог фонда је и питање предлагања и избора неколико стипендиста из општине, који ће бити први корисници средстава овог фонда. Избор стипендиста вршиће се путем конкурса преко Општинског савјета Титовог фонда, а конкурс је већ расписала Скупштина Титовог фонда СРЦГ на основу утврђених јединствених критерија: способност радника, односно ученика или студента, успех радника на радном мјесту или ученика, односно студента у школи. Врло важни услови су и материјални положај, као и морално-политички квалитети радника, односно ученика или студента.

М. П.

КУРЗИВОМ

ЈАВНЕ ТАЈНЕ

ЖЕЉЕЛИ БИСМО да укажемо на једну негативну појаву која прати сваки скок цијена у нашој трговини. Наиме, не може проћи ни једно поскупљење, а да за ње не сазнају грађани, скоро истовремено када и органи задужени да изврше попис robe.

Најновије поскупљење показало је да још увијек нијесмо „имуни“ од незаконитих поступака и „мућки“ у трговини. Ето, на пример, неколико дана прије поскупљења, велики број грађана сазнао је за дан и час ступања на снагу нових цијена. Иако је у Скупштини општине одржан „тајни“ састанак с директорима трговинских организација (након чега су формирани пописне комисије), у то исто вријеме, а можда и раније, по трговинским радњама, чак и магацинима, почeo је грабеж, па су артикли који су поскупили убрзо нестале из продавница. Тако туристичка Будва умalo није остала без основних намирница — брашна, уља и шећера.

Тешко је утврдити како је дошло до „провале“, али је сасвим сигурно да је у питању злоупотреба службене дужности или, најблаже речено, нечја несавјесност.

Прије поскупљења наше предузеће имало је у залихама 7000 боча уља — рекао нам је Милош Зубер, референт за павајку предузетка „Јадран“ — а приликом пописа у појединачним продавницама су се нашле само по двије-три боче! Имали смо и седам тона шећера, али је и он „истарио“ испред пописа, тако да смо га морали позајмљивати из Титограда. У неким продавницама нашло се само по 100 до 200 килограма, а било је и таквих у којима је остала само прашмина од њега!

Према ријечима референта Зубера, нијесу се понијела коректно ни складишта пива Београдске индустрије и никшићке „Требјесе“.

СЛЕДНИЦА ОК СК

УСВОЈЕН АКЦИОНИ ПРОГРАМ

На сједници Општинске конференције Савеза комуниста Будва, која је одржана 8. августа усвојен је Акциони програм општинске организације Савеза комуниста на реализацији одлука Х конгреса Савеза комуниста Југославије и VI конгреса Савеза комуниста Црне Горе.

Конференција је усвојила измјену и допуну Статутарне одлуке општинске организације Савеза комуниста Будва.

САВЈЕТОВАЊЕ У ОПШТИНСКОМ КОМИТЕТУ СК САГЛЕДАВАЊЕ СТАЊА У ПРИВРЕДИ

Општински комитет СК Будва организовао је 7. августа савјетовање о актуелним економским питањима и резултатима економске политике у 1974. години. На савјетовању су разматрани најважнији задаци у остваривању политике економске стабилизације (стане производње, продуктивност рада, коришћење унутрашњих резерви, резултати акције штедње, крећење личних доходака у вези с продуктивношћу рада и друго). Тема овога скупа била је и доношење програма плана дугорочног развоја у основним организацијама удруженог рада у Општини, као и даљи непосредни задаци у развоју самоуправних социјалистичких односа у основним организацијама удруженог рада у складу с већ стеченим искуствима и на линији примјене новог Устава.

Циљ савјетовања је сагледавање стања у привреди и резултата на остваривању најзначајнијих економских задатака, обезбеђење веће мобилности, организованости, одговорности и ефикасности у њиховом спровођењу у живот.

Оцјене и задаци са овог савјетовања разматраће се у свим организацијама Савеза комуниста, синдиката и основним организацијама удруженог рада са циљем да се изврши мобилизација свих колектива на остваривању планиране производње, промета, повећању продуктивности, коришћењу унутрашњих резерви, спровођења штедње, очувања животног стандарда, на доношењу дугорочног програма развоја и на даљем унапређењу самоуправних односа.

Савјетовању су, поред чланова Општинског комитета, представника друштвено-политичких организација и Скупштине општине присуствовали и директори основних организација удруженог рада, секретари партијских организација и предсједници синдикалних подружница и радничких ставјета. У раду савјетовања учествовао је секретар Извршног комитета Предсједништва ЦК СК Црне Горе Др Миљан Радовић.

Уводна излагања по темама савјетовања поднијели су предсједник Извршног одбора Скупштине општине Станко Гиговић - начелник Одјељења за привреду Благоје Брајовић и секретар Секретаријата ОК СК Миленко Дујовић.

ЗАШТИТА ЖИВОТНОГ СТАНДАРДА

САМО МИНИМАЛНИ ДОХОЦИ ПОВЕЋАНИ

ПОСЛИJE ПОСКУПЉЕЊА основних животних намирница Извршни одбор СО Будва и представници друштвено-политичких организација одржали су сједницу на којој су разматрали предлоге мјера за заштиту стандарда грађана. Прихваћене су све мјере које су недавно донојене на нивоу Републике.

На сједници Извршног одбора одлучено је да се за 20 одсто повећа социјална помоћ материјално необезбиђеним лицима. Упућена је препорука Управном одбору Фонда за стипендирање студената и ћака да се повећа износ стипендија. Комисија за материјална питања учесника НОР-а тада ће повећати додатак оним корисницима који имају највишија примања.

До наредне сједнице Општинске скупштине, Извршни одбор ће припремити пре-

длог одлуке о повећању минималног личног доходка на 1200 динара, а од радних организација се захтијева да не повећавају цијене производа и услуга, као и да личне доходке задрже на досадашњем нивоу.

— Очекујемо од свих радних организација на нашем подручју да ће се у свemu придржати постигнутог договора — рекао нам је предсједник Извршног одбора Станко Гиговић, — а ми ћemo, са своје стране, предузети све да се убудуће лични доходци грађана не оптерећују новим доприносима.

Општинско вијеће синдиката ће препоручити радним организацијама да се радницима који најтеже живе на одређен начин компенсира повећање цијена основних животних намирница.

МАРКСИСТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

ЛИЧНОСТ И ДРУШТВО

Личност је битна карактеристика човјека као људског бића по томе што она појединцу није нешто напротив дано, самим тим што је рођен као човјек, него је изборена обликовања, произашла из мисионарско-сврсног хтјења и стваралачке дјелатности која је досљедна самој себи. Управо стога појединци тек треба да постане личност тиме што своју натурано-друштвено одређеност мисионарно и стваралачки укида, преовладава и хуманизира...

Да би се личност могла оформити и развијати, неопходна је повољна друштвена клима. До историјског помирења индивидуе и друштва, човјека са човјеком никад не може доћи у грађанској друштву, где су због постојања приватне својине, приватних интереса и класних циљева, индивидуални и друштвени живот у непрестаној колизији.

Нужна је елементарна претпоставка укидање душега личности и друштво јесте укидање приватног власништва и класне подвојености, укидање противујећности рада и капитала, што ће створити могућност успостављања хармоничне личности, чији ће се интереси подударati с друштвеним интересима. Једино бескласно друштво доводи до помирења личности и друштва. Овде је социјализација човјека у исто vrijeme и његова индивидуализација, јер усклађеност индивидуалних и друштвених циљева ослобађа човјека од сличних подстичаја и омогућује му да се уздигне до свијести о свом људском достојанству и да према властитој свијести, активно и стваралачки дјелује на корист друштва и себе самог.

Марксизам доказује да је човјек дјелатно биће и као такво актер историјског догађаја и мултиплацији

ја друштвених односа. Али, човјек не ствара своју историју пуким жељама, већ у датим објективним условима у оквиру којих се креће његова активност и могућност дјеловања на ток историјског дogađaja. Он није у могућности да заустави ток историје, нити да, у условима неразвијености прдуционих средстава, заустави модерни социјалистички друштвени поредак. Ипак, ток историје није у потпуности детерминисан објективним законима, који би могли одређивати друштвене околности све до појединачности. Дјелујући свјесно и сврснски, човјек се својом активношћу услије у друштвене токове, мијења околности и ствара нове, боље и прогресивије. У некој конкретној историјској ситуацији постоје бројне могућности даљег крећања. Да ли ће доћи до регресије, стагнације или прогреса у кретању друштва у складу с основним тенденцијама његовог развијања, то зависи од човјека, од свијесних снага.

Многобројни су и различити путеви и облици остварења опште законитости. Коју ће од могућности у датом историјском тренутку човјек одабрати зависи од његове интелектуалне зрелости и степена свијести.

У Југославији су постојале одређене објективне могућности за спровођење ослободилачког рата и револуције, јер да нијесу постојале, револуција не би побједила. Али, ток развијања није сам од себе водио револуцији, нити би она без свијесног фактора била могућа. Значај субјективних снага — КПЈ и друга Ти-

Уређује: ДИМИТРИЈЕ ЈОВОВИЋ

из СЛЕНКЕ НА СВЈЕТЛО

Почеле су припреме

Ранијом одлуком било је предвиђено да ће се грађевинско земљиште давати на коришћење непосредном пословом за изградњу објекта који се подижу за потребе радника или од стране радника чије стамбено питање није решено. Оваква одредба је у супротности са Законом о грађевинском земљишту, па ју је било неопходно ускладити са законом, што је Скупштина општине учинила.

Републичким законом је преовиђено да ће се земљиште уступати на коришћење путем конкурса, а непосредном пословом само изузетно друштвено-правним лицима, па је из тог разлога изbrisana одредба по којој се земљиште могло уступати непосредном пословом и радницима, који немају решено стамбено питање, јер су то физичко-правна, а не друштвено-правна лица. Новом Одлуком извршена је допуна тога што се земљиште уступа непосредном пословом друштвено-правним лицима за изградњу стамбених објеката, и то не само за потребе радника, већ и за потребе бораца и пензионера. Уједно је Скупштине општине, како је то раније било предвиђено, о захтјевима за добијање грађевинског земљишта одлучује орган управе надлежан за имовинско-правне послове.

„ДОБРОЧИНИТЕЉИ“

Неке угоститељске радње постале су правим бироима за запошљавање радне снаге. Уједно је даје до три радника, како то закон заповиједа, констатовано је да су поједини угоститељи запослили по шест, седам или осам радника!

Дивно је то од њих што се толико „брину“ о незапошљеним радницима, али се плашију да ће им због казни које им се припремају пресести ово „доброčинство“.

НЕВЈЕРИЦА

За Вече поезије и хумора у Будви добиле су од Културног центра будванске радне организације одређен број бесплатних улазница.

Тешкоће није било приликом расподјеље, пошто су радници претходно убијењени да се не ради о правоаприлској шали.

Није ни чудо — у осмим врелим летњим данима на нашој ривијери све се патично плаћа.

БЕЗ ПРЕМЦА

Прије пола године у овој рубрици смо написали: несложен, несложнији, колективни филијали Јавног привредног сектора у Будви, те се, том приликом, извинили читаоцима због „увођења“ четвртог ступња пореџења.

Најновија забивања у овом малом колективу показала су да се стање није измијенило на боље и

да он, бар што се тиче „слоге“, у нашој комуни нема премца.

САМОУВЈЕРЕНОСТ

Новчане казне од 3 и 10% једномјесечног личног дохотка, предвиђене у новом републичком закону о управи за повреде радних обавеза, нијесу много забринуле поједине раднике будванске управе. Убијењени су да добро ради и да неће доћи до примјене оваквих санкција. Међутим, када би се грађани овластили да те мјере изрчију, од личног дохотка не би на крају мјесецу остало ни динара.

САМО СВОЈЕ

Зграде за смјештај сезонских радника комунално-стамбеног предузећа у Боретима својим конфором и цвјетним декором изазивају дивљење.

Комуналци, када тако уређујете своје двориште, зашто на сличан начин не поступате и с другим земљиштем које вам је појевлено?

Човјек треба да пође у Борете да би видио што све можете и што све — не чините!

БРИГА О ПОТРОШАЧИМА

Пекарска предузећа на будванској гравијери пашла су јефтинија своја мјеста под сунцем и полако освајају црногорско тржиште.

Све је то учињено због хљеба — на ренту се тада није мислило, па зато и падају тешко повремене несташице хљеба на нашем тржишту. Убијењени смо да их пекари изазивају због „брige“ о потрошачима — да би се мислило само на хљеб, а не и на његову цијену. Другог разлога за овакво понашање нема.

та — био је пресудан чинилац не само за потпуну побјedu револуције него и за увођење и развијање са- моуправног социјализма.

Каква може да буде улога изузетних личности у историји? Историја доказује да та улога може да буде значајна, чак и судбоносна. То потврђује и наша револуција која је значајна не само за наш друштвени развој него и за развојак социјализма уопште (супротстављање стаљинизму и самоуправним социјализмима). Овде је дјеловање велике Титове личности уз убрзане прогресивних токова историје било и остало пут организовања и активизације народних маса.

Самоуправљање у Југославији велика је прекретница на плану хуманизације друштвених односа и богоћења човјекове личности. Оно је довело човјека до свијести о његовој вриједности, о улоги у покрету за истинско ослобођење, за остваривање успостављања човјека као слободне личности, која ће својим активним дјеловањем учествовати у обликовању друштвеног живота и усмјеравања историјског тока и развоја.

Због тога човјек у наше дане и у нашим приликама треба да развија све своје квалите, сва своја људска чула и да потврђује своју индивидуалност у мултиплцираним односима друштва и свијета, где никад не смије да другог човјека третира као средство, већ увијек као свој највиши циљ.

Марксистичка наука и наша пракса доказују да се потпуно човјеково ослобођење и афирмација његове личности може остварити само еманципацијом радничке класе кроз самоуправљање и укидање приватне својине над средствима за производњу.

Драго Станковић

КОД СУДИЈЕ ЗА ПРЕКРШАЈЕ

ПРОДЕФИЛОВАЛО 800 „ГРЕШНИКА“

Општински судија за прекршаје Драго Станковић ради ових дана — нонстоп. Само од почетка ове године до сада кроз његову канцеларију „продефиловало“ је 800 „грешника“, не рачунајући 250 најранијих предмета из прошле године. Осамдесет одсто предмета отпада на прекршаје из саобраћаја (брз вожња, претицање на пуном линији, техничка неисправност возила, вожња без положеног испита и непоштовање првенства). Нијесу ријетки случајеви да пред судијом сједну и возачи који су управљали возилом под дејством алкохола. Остали прекришиоци одговарају за кршење јавног реда и мира, недозвољену трговину, неизвестно камовање, прекршаје против Закона о угоститељској дјелатности грађана...

Угоститељи током сезоне — каже судија Станковић — упошљавају више радника него што имају право по Закону. Примају радну снагу која не одговара пословима у угоститељству, а уз то је не пријављују Заводу за социјално осигурује, па на тај начин праве вишеструки прекршај.

Сазнали смо још неколико интересантних података: прекршаји због недозвољене градње породичних стамбе-

них зграда су у опадању и да је у овој години само један прекришилац кажњен затвором у трајању од двадесет дана. Жене су као прекришиоци ријетки „гости“ код судије за прекршаје: од 800 пријава само два одсто отпада на жене.

Код судије се понекад нађу и будвански таксисти и то због неурађеног таксиметра и непридржавања тарифе за услуге. Таксисти сматрају да је тарифа велика искраја, јер предвиђа нападу два динара по километру, а у повратку педесет одсто од тога, што је далеко испод југословенског нивоа.

— Без обзира на то — каже Драго Станковић — так-

исти се морају придржавати тарифног правила који је на снагу, све док Извршни одбор, Скупштина општине и Одјељење за привреду не донесу нови. Сусједне општине су већ повећале тарифу и то сто одсто у односу на Будву.

Казнена политика је иначе, поштрена и то с разлога што се поједине врсте преступа често појављују и што прекријаји негативно утичу на друштвени дисциплину и интересе друштва уопште.

Прекршаје против јавног реда и мира углавном врше домаћи и страни гости, а у незнатном броју становници наше општине.

ОСНОВАН ЈАДРАНСКИ САЈАМ

Управни одбор Привредне коморе СР Црне Горе доносио је Одлуку о оснивању Јадранског сајма у Будви. Нова организација преузима основна и друга средства и све обавезе ранијег сајма који је претрпео неуспјех због слабог пословала. Препоручено је да да се у будућем нова сајамска организација прилагоди условима и захтјевима домаћег и иностраног тржишта како би што више доприњела усмјеравању токова привреде. За вршиоца дужности директора сајма именован је Алексије-Леко Обрадовић, самостални савјетник Предсједништва Привредне коморе Скупштине СР Црне Горе.

Договор — на папиру

НА НИВОУ ЗАВОДА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ РАДНИКА Херцег-Нови, који обухвата подручје приморских општина Будве, Тиват, Котора и Херцегновог, почетком ове године постигнут је договор о запошљавању, према коме првенство имају радници с подручја општине и Републике, па тек, ако се не може наћи радна снага на ове територије, она се може примати са подручја других република. На основу друштвеног договора дужност је сваке основне организације уздржаног рада да за сваког новопримљеног радника достави пријаву о његовом запошљавању Заводу за запошљавање, односно испостави у дотичној општини.

Међутим, поједине радне организације овај договор нијесу поштовале на почетку ове сезоне, већ су примале радну снагу с подручја других република, мада су, нарочито за послове за које се не тражи посебна стручна спрема, могле обезбедити радну снагу са подручја Црне Горе.

Недавно је Завод за запошљавање формирао Комисију која има задатак да утврди колико су радне организације поштовале друштвени договор о запошљавању. Мада се још нема тачан увид на читавом подручју, Комисија је утврдила — након обиласка Петровца, Светог Стефана и Бечића — да се савој у радиој организацији „Палас“ у Петровцу поштовао договор о запошљавању.

Основна организација уздржаног рада „Свети Стефан“ пријила је у радни однос 118 радника без посредства Завода, па, чак, није нашла за ходно да ми до данас достави пријаве о њиховом запошљавању! Од овог броја само су 22 са подручја општине, 81 из осталих дјелова Црне Горе, а 15 с подручја других република.

Одмаралиште ПТТ у Бечићима такође се није придржало друштвеног договора, нити је доставило пријаве Заводу, а упослило је, супротно Договору, тринаест радника изван подручја наше Републике од којих само три имају одговарајуће квалификације. На исти начин је Одмаралиште „Нафтагас“ упослило 22 радника са подручја Војводине, а Међународни омладински центар 70.

Акција Савеза бораца

Ових дана покренута је акција за сакупљање грађе омладинском покрету у Црној Гори са циљем да се отргне од заборава велике активности омладине, а посебно СКОЈ-а, који је у предратним и ратним данима дјеловао као организована снага. С обзиром на то да не постоје збирни записани материјали о омладини Црне Горе, треба прикупити што више грађе за монографију о омладинском и скојевском покрету и борби у Црној Гори. То се може најбоље ос-

тварити уз помоћ и сарадњу другова и другарица који су прије и за вријеме рата били у руководствима омладине и СКОЈ-а.

Другарице и другови, којима су поједини доказаји познати, требalo bi da напишу све што знају о омладинском покрету и организацији СКОЈ-а у предратном и ратном периоду и доставе то Општинском одбору СУБНОР-а. Поред тога, треба да именују лица која би могла радити, односно дати податке о активности омладине, након чега би се организовао разговор с новинарима из Београда.

ЗГРАДА ЗА БОРЦЕ

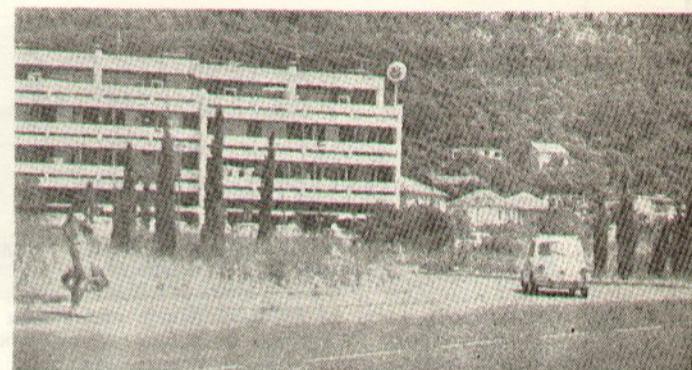
Првог августа представници Општинског комитета СУБНОР-а, пензионера, Скупштине општине и радници Грађевинског предузећа „Рад“ из Пријепоља имали су скромну свечаност поводом завршетка грађевинских радова на згради за борце и пензионере. Зграда ће имати 49 станова, а цијена је једном квадратном метру износиће 3400 — 3700 динара.

Радови на овом објекту почели су 12. децембра прошле године, а зграда ће бити предата на коришћење на Дан армије 22. децембра ове године.

Предсједник Скупштине општине Бранко Иванчевић изразио је захвалност радницима и руководећем кадру Грађевинског предузећа „Рад“ на солидно изведеним радовима и поштовању рокова градње.

КАМЕРА ОПТУЖУЈЕ

Скупа заборавност

У прошлом броју „Приморских новина“ писали смо о трагичном билансу жртава на дијелу магистрале од Завала до раскарнице за Будву: због нехата возача или путника, клизања послиje кишне и других „објективних“ услова животе је изгубило 27 лица. Оно што је у оваквим случајевима споредно, јер се са људским животима ништа не може упоређивати, материјална штета није евидентирана, иако је, сасвим сигурно, велика.

Да ћемо данак магистрали плаћати и даље, да нас искуство — „најбоља школа која скупо кошта“ — није још увијек научило шта све треба предузети да бисмо избегли, односно предупредили саобраћајне удесе показује горњи фотоснимљен на улазу с магистрале у ново насеље позади београдске кланице. Нико се, наиме, још није сјетио да постави одговарајући саобраћајни знак и њиме упозори многобројне возаче који, наређено ових дана, у јеку сезоне, пролазе према Титограду или Будви!

В. Ракочевић

Примјер за углед

Дио насеља „Госпоштина“ изнад пута према „Булгаловима“ имао је више година проблем са изливавањем септичких јама, што је представи-

вљало потенцијалну опасност за избијање заразе на овом подручју. Имајући ово у виду, грађани су више пута инсистирали преко надлежних органа да се то питање ријеши, али до ове године ништа није учињено због недостатка финансијских средстава.

Прије неколико мјесеци, пошто је Фонд за изградњу комunalних објеката израдио пројекат канализације овог насеља, отпочеле су припреме и договарања око изградње, како би се бар ова туристичка сезона дочекала боље и спремније. Тражило се од Фонда да финансира изградњу уличног колектора, док би грађани ријешили секундарну мрежу и платили прикупљаче. Фонд за изградњу комunalних објеката није имао средстава, па је Управни одбор, на тражење грађана, закључио да се канализација изгради преко Комунално-стамбеног предузећа, с тим што ће Фонд учествовати са 50% средстава у изградњи уличног колектора, а осталих 50% средстава обезвиједиће грађани.

Радови су започели крајем маја и већ се приводе крају. Главне ископе на колектору, који је пролазио преко асфалтног коловоза и бетонског тротоара, за рекордно вријеме успјела је да обави и, након полагања цијеси, да затрпа бригада Десимира Маричића. Укупна вриједност изведених радова цијени се на преко 270.000,00, а грађани су учествовали у просјеку са скоро по 10.000,00 динара.

Д. Ј.

Обавјештење

Културни центар Будва припрема ученике средњих школа за полагање по правних испит до првог септембра.

Заинтересовани се могу пријавити у библиотеку Културног центра — Зграда „Зета-филма“ у Будви.

ВИШЕ УМЈЕШНОСТИ И ДОБРЕ ВОЉЕ

НА НАШОЈ РИВИЈЕРИ, за разлику од ранијих, овогодишња сезона попримично је закаснила. Да је тако најбоље ћемо се увjerити ако имамо у виду да су туристички посленици почели да рачунају, па — све до скоро заборављене и, такорећи, нежељене — домаће гости, који, први пут, након неколико година, чине преко трећину туристичке клијентеле код нас. Рачуница је показала да се раније гријешило јер је у предсезони један Енглес остављао свега 128,70, Њемац 146,16, а Југословен пуних 150 динара дневно.

Од прије кепун мјесец дана ситуација се у потпуности измјенила. Све до тада, добром дијелом, слободни смјештајни капацитети, „на јуриши“ су заузети, и то до посљедњег мјеста. Рачуна се да тренутно од Јаза до Буљарице борави око 50.000 лица — седам до осам пута више него што на овом подручју има становника! Али, и под претпоставком да не само август него и септембар буду као друга половина јула и прва половина августа она што је нарочито у јуну пропуштено не може се надокнадити. Послужиће, надамо се, као искуство за убудуће: да се пронађу и на вријеме уклоне први узроци закашњења сезоне и да се, уместо позиткања на такозване објективне околности, поведе више рачуна о томе да не буде субјективних слабости.

Како тренутно стоје ствари, и на основу разговора са гостима који воде ово подручје — а многи су му годинама вјерни посетиоци — не би се могло рећи да је све у реду и све на својем мјесту. Уска грла туристичке Будве су прилично бројна. Почек од аутобуских станица у Будви и Петровцу на којима се, као ни у туристичким агенцијама и бироима, не могу добити прецизне информације о реду вожње транзитних аутобуса, до плажа, на којима нема доволно санитарних чворова, и хотела у којима се, на пример, недопустиво дugo чека на услугу. Цијене чине посебно поглавље у низу примједби добротамјерних туриста. Многима, поготову домаћим гостима, није схватљиво зашто су безалкохолна пива у Будви два пута скупља него, на пример, у Дубровнику, уколико се, како се неко нашали, не калкулише, са не знамо чијом девизом: нијесмо доволно богати да бисмо куповали оно што је јефтино!

Уска грла „туристичке меке“ су и паркинг простори, пошта, шеталишта, пијаце, најзад, слободно се може рећи, свакодневна брига о сваком госту који би у својим земљама могао да буде „амбасадори нашеј туризма“. Да се нека од тих „уских грла“ отклоне биће потреба значајна средства, и она ће се морати пронаћи, али за многа је довољна само добра воља и више умјешности.

Забаве на претек

Будванска ривијера није сиромашна забавним и другим културно-умјетничким приредбама. У августовским данима, када се живи у термометру пење и до близу 40 степени, гости једва чекају да падне вече. А тада готово са свих тераса хотела и одмаралишта допира музика. Игре и пјесме има на претек.

У хотелу „Авале“ госте забавља чувена пјевачица Нада Кнежевић којој се по-времено придржавају познати забављачи — Драган Лукић-Омољац и други.

У хотелу „Интернационал“ сваке вечери наступа популарни ансамбл „Монтенегро 5“ с вокалним солистима Ђоком Краљевићем и Зденком Ковачичем.

На цајетној тераси хотела „Парк“ госте забавља оркестар Жарка Јосиповића-Шкуле са нашим најпознатијим естрадним умјетницима. Беба Селимовић и Драган Михаиловић.

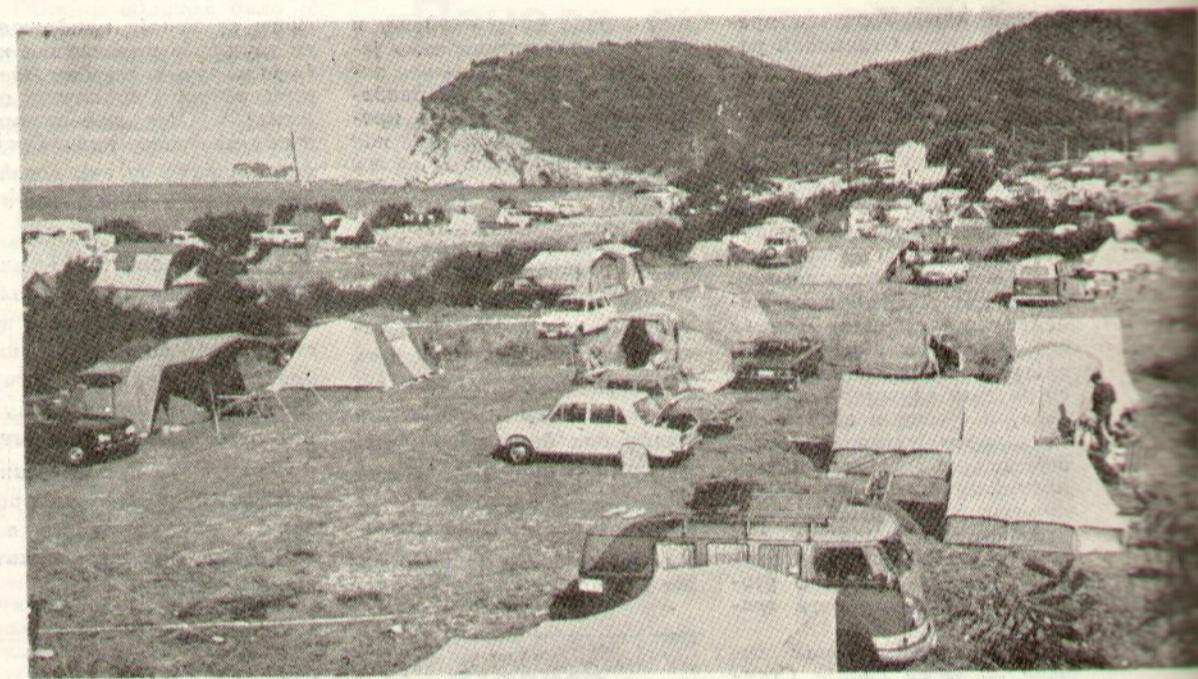
Јалковски смијенили су Неду Украден и Неда Салковића.

Музике има у „Фонтани“, „Хавајима“, „Видиковцу“ и пред ресторном на Јадранском сајму.

У Бечићима, у хотелу „Бељви“ смијеју „Ентузијасти“ с вокалним интерпретатором Милицем Кнежевићем. Весело је и на тераси хотела „Београд“ и у Међународном омладинском центру.

У Светом Стефану је ансамбл Даве Благојевића. До недавно је у „Маестралу“ пјевала Радмила Караклајић.

У Петровцу музике има на тераси хотела „Олива“ (за бавну) и пред „Сутјеском“ (народна), као и у ексклузивном бару „Кастело“. Осим тога, у Одмаралишту новосадских студената чује се свирка и пјесма, а тако је и у другим одмаралиштима у Буљарици, Петровцу, Светом Стефану, Милочеру, Каменику, Бечићима, Будви и на Јазу.

Камп у Буљарици

КО ЈЕ ПОГОЂЕН УКИДАЊЕМ АУТОКАМПОВА?

САДА, КАДА ЈЕ ДОНИЈЕТА ОДЛУКА да се укину приватни аутокампови, поставља се питање: да ли је она исправна? Јер, капацитети друштвених кампова у Бечићима, на Јазу и у Пржном не задовољавају ни половину потреба. Туристи су принуђени да мимо наше ривијере траже смјештај, а приватни кампови су неискоришћени. Њихови власници уложили су значна средства да би што боље опремљени дочекали сезону и немају могућности да врате та средства. А и општинска каса биће, макар мало, празнија. Камп „Јаз“ има доволно простора, али није довољан. Тамо је основни проблем нестапајућа вода. Осим тога, нема доволно вегетације која би пружала повољније услове за камповање. Камп у Бечићима се проширује, али најезда гостију не дозвољава да се уреди како треба, па је од свега што је предвиђено доведена јединија вода.

Желимо да дочекујемо а не да враћамо госте

Како на одлуку Општинске скупштине о укидању приватних кампова реагују њихови власници, рецепционери, грађани и поједини чланови Савеза комуниста? Углавном, нико од њих не одобрава у потпуности овај поступак, а сви имају своје разлоге.

Милан Бечић са пензијом од хиљаду динара треба да издржава породицу. На почетку сезоне утрошио је око пет хиљада за неопходне оправке. Сада је камп неискоришћен, а бивши гости непrekidno навраћају.

— Сматрам — каже он — да одлука није исправна, јер ијесмо унапријед упозорени да не улажемо средства, нити смо обштешени.

МИШО КАПИЧИЋ, рецепционер аутокампа у Бечићима, у врло незавидном је положају. Приморан је да свакодневно враћа бар стотинак гостију и да их упућује на друга подручја. А они би хтели да кампују само ту, у Бечићима.

— Да има трипут више простора, не би могао да подмири потребе „камповаца“ — каже он. — Сматрам да је у овим и оваквим условима Одлука Општинске скупштине врло смјела. Јер, ми желимо да привучимо и дочекујемо госте, а не да их враћамо.

Сви у праву, али све није у реду

Општина је тражила да се аутокамп пројужи на приватни посјед Јова Рафаиловића. Гости се „самонцијативно“ помјерају даље и заузимају имања приватника.

— Они врше притисак на нас — каже Мишо — и поред тога што тај продужени дио није још уређен. Сада се она друштвена организација нашла између двије ватре: Општине, која захтијева да тај дио ради, и Санитарне инспекције, која то не дозвољава! Гости нијесу задовољни условима који им се нуде. Најтеже је онима који су у директном контакту са свим зантересованим, и, у неку руку, изложени својеврсним репресалијама. Јер, сваки посетилац има право на оно: „ако већ плаћам, хоћу да знам зашто и шта“.

Када се „проблем“ свестрано сагледа, сви су у праву, а, опет, све није у реду. Сви наводе довољно убедљиве разлоге и сви су, мање или више, оштећени. Гости се питају: зар се не може откупити земљиште од приватника, и то преко туристичких друштава и мјесних заједница, на којима се отворили нови аутокампови, организа-

низовало снабдијевање, побољшала хигијена преко свега тога повратио пољуљани реноме Бечића?! То се може постићи једино солидном организацијом. Услужни сервис „Инжињеринг“ је оправдао повјерење, (од девет нузврсторија готово половина не ради). Умјесто да се цјеније сходније ријеше проблем фекалија, превозе се пет-шест цистерни дневно, чиме се повећавају трошкови и, што је најважније, смањује могућност одржавања хигијене.

— Ето, због тога сам се супротстављао кампинг-простору, не као противник Одлуке Општинске скупштине, већ што увијам да ми ијесмо у њу да доведемо у ред и да је овај садашњи негативно прилично запустили, па је сада илузорно да пронијерим. А гостима се не можемо оправдати сопственом аљкавост — рекао нам је, даље, Капић. — И још нешто? чини ми се да је овај камп запостављен од службе обезбеђења, па се питам: како се, може мислити на његово пронијерење кад ијесмо сакасни у одржавању овога што имамо?

Повријеђена самоуправна права?

Консултовали смо и поједине чланове Савеза комуниста као борде за самоуправна права. Њих највише боли то што су повријеђена њихова права, јер, по њиховом мишљењу, одлуке које не поједињи! Јово Станишић, дугогодишњи члан Савеза комуниста, сматра да су одлуке Општинске скупштине повријеђена права да се четири делегата Мјесне заједнице, јер је од стране Скупштине општине супротстављен један једини, о чему има необориве доказе.

— Тиме су узурпирана самоуправна права, су основна интенција нашеј социјалистичког развоја. Одлука скупштине општине о забрани организацији рада приватних аутокампова створила је дезорганизацију на подручју општине Будва. У организацији „Вале“ кампови се отварају и тамо где нема ни основних хигијенско-техничких услова! Моторизовани туристи са камп-приколицама и шаторима кампују са око аутокампа, па и у непосредној близини Општине. Оваквим мјерама ијесмо оштећени само општини, него и општинска каса у којој ће на крају сезоне бити мање неколико милиона стarih динара. Има још проблема којима би требало да се решити. Општинска конференција Савеза комуниста, као пример: Зашто су са подручја Мјесне заједнице Нишића одстранили извиђачи из Ниша?

На крају смо завирили и у аутокамп „Авале“. Гости, већином стари знаци Бечића, узимају се задовољни. Једино им смета гужва. Чини се по дан-два да се заузме нечије место. Оне је први пут кампују, обећавају да ће доћи и наредне сезоне,

— Не мали проблем је снабдијевање. Извеће, овде ми се допада и нећу пропустити прилику да дођем и сљедећег љета — рекао је Радован Савић, студент из Београда.

Пера Малетић, љекар из Бијељине, сматра да камповање није на висини због различитог профила кампера. Хигијена је на средњем нивоу. Смета пренатраност. Ипак, ако биши одабрао овог опет Бечиће. Требало би предузимаје да се побољшају хигијенски технички услови и боља снабдјевеност у трговини — рекао је на крају он.

Слободанка Рогановић

МОНТЕНЕГРОТУРИСТУ"

ДОНИЈЕТ СТАБИЛИЗАЦИОНИ ПРОГРАМ

Раднички савјет Хотелског предузећа „Монтнеротурист“ усвојио је стабилизациони програм.

— Акценат је на штедњу — рекао нам је Никола Брајко, помоћник генералног директора „Монтнеротуриста“. — Но, то не треба буквално схватити, па да због тога трпи посао и да стиче примједбе гостију. Неопходна је сарадња с пословним банкама, јер је због преливања обртних средстава у инвестиције до сада ненамјенски утрошено сто милиона динара.

Предузеће је тражило олакшице од републичких институција. Наиме, црногорско угоститељство издава из пословног фонда 3,3% средстава у Фонд за неразвијена подручја, а угоститељи из Хрватске и Словеније свега 1%. Само у прошлoj години по том основу „Монтнеротурист“ је био „крађи“ за девет милиона динара. Пред тога, угоститељи Црне Горе издавају из пословног фонда 2% за енергетику, што је за „Монтнеротурист“ у прошлoj години износило пет милиона динара.

КАКО ПОВОЉШАТИ ВАНПАНСИОНСКИ ПРОМЕТ

У брзоj и интензивnoj туристичkoj изgradnji, koja je карактеристичna za naše područje u nekoliko proteklih godina, podignuto je više novih objekata, uglavnom hotela. Trebalo je što prije obvezujući dovoљno smještajnih kapaciteta i zadovoljiti turističku tržnjku. Уочено je da se na pansionskim uslugama malo zarađuju, zato što su ugovori s inozemstvom agencijama sklopљeni za nekoliko godina unaprijed, a u međuvremenu su cijene porasle. Дошло се у ситуациju da na pansionu samo što se ne gubi! Druga komponenta-pansionijski promet — skoro je zaboravljena. Пажња је била усмерењена на градњу хотела, а изостала је брига о кафана-ма, бistroima, maliim prikladnim barovima, prodatim suvenira, kulturno-zabavnim i sportskim manifestacijama. A tamo управо лежи ванпансionska potrošnja, ту гост оставља свој динар.

— У будуćnosti се морамо оријентисати на стварање услова за повећање ванпансионаског промета који за нас има огроман значај — истиче Брајко, додајући да не треба испустити из вида такозване „туристичке ситнице“ за које су приватници или нека друга предузећа имали више слуша.

Ускоро ће се приступити анализи могућности побољшања ванпансионаског промета. Недавно је припремљена информација о потреби изrade suvenira с мотивима из Црне Горе, која је показала да се на том плану може доста направити, а ускоро треба очекивати свестранiju анализу могућности у том правцу.

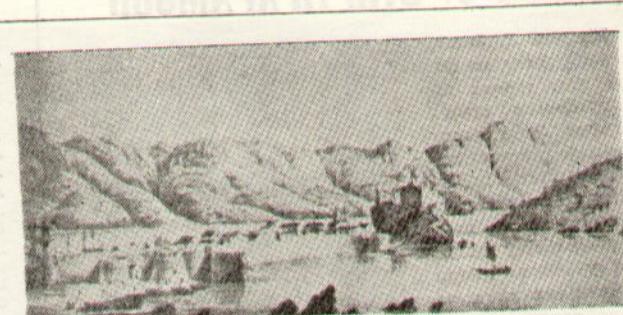
Продаја капацитета за идућу годину уговора се за цијело подручје, а предвиђено је да ће и цијene pansiona biti повећane за 10—13%.

ВАЖНО САВЈЕТОВАЊЕ

На иницијативу Хотелског предузећа „Монтнеротурист“ Привредна комора СР Црне Горе ће ове jeseni организовati savjetovanje na temu „Све o kadrovima u ugostiteljstvu i turizmu“ kome bi trebalo da prisustvuju predstavnici tri sekretarijata: za privredu, za rad i za školstvo, Zavoda za plan, „Монтнеротурист“, „Интурса“, Хотелског предузећа „Бока“, Економскog факултетa из Titograd-a i svih školskih institucija, koje se bave obrazovanjem kadrova u turizmu i ugostiteljstvu.

Na savjetovanju bi se razmatrala mnoga značajna pitanja, u prvom redu: vеза teorije i prakse, односи turističkih i ugostiteljskih organizacija i škola koje образујu kadrove za ugostiteljstvo i turizam, сезонски рад u ugostiteljstvu (status сезонских radnika, њихova priprema za rad), sposoblavljanje kuvara, konobara i sočarica za obavljanje još jednog posla, значај političkog obrazovanja u turizmu, дошколovanje kadrova, организовање kulturno-zabavnog i sportskog животa.

C. Грегориј

Стара Будва

МОЖДА НИЈЕСТЕ ЗНАЛИ...

Da prvi poznati pomem Budve datera iz V vijeka prije nove ere: u svojoj tragediji "ОИКЛЕС" Софокле је помиње под imenom "град Илирије". Један вијек касније је анонимни грчки географ Псеудо — Калилакс називаје главним градом илирског племена Енхелеја.

Da су prema legendi, Budvu osnovali Kadmo i Harmonija, i da je "краљница Јадрана" промјенила сљедећa imena: Butuha, Budua, Buthos, Butoba i Stari grad.

Da je dijelom Rimskog carstva (395), graniča prelazila преко Budve koja je 535. godine potpala pod vizantijsku vlast.

Da su Budvu između 841. i 856. godine porušili Saraceni, a 21 godinu kasnije, u sastavu Dukljanske države, da je postala средишte бискупије.

Da je od svog postanka promijenila kao господаре: илире, Римљани, Византинци, Аваре, Сарацени, Немањићи, Балшићи, Црнојевићи, Млечићи, Црногорци, Аустројаџи, Французи, поново Аустројаџи, а у toku другог svjetskog rata Italijane i njemci.

Da je na području Budvanske rivijere jesen topila od proljeća, i to sredinom travnja za 31°C, oktobar od aprila za 27°C, novembar od marta i decembar od januara za 2,8°C.

Da je u poređenju s najpoznatijim kupalištima na Azurnoj obali, Niçom sredina godišnja temperatura Budve viša za 0,6°C, a u najtoplijem mjesecu, julu, za 1,4°C.

Da u Budvi period sa srednjom temperaturom vazišta iznad 10°C iznosi 294, a u Niçu 239 dana. Period sa srednjom dnevnim temperaturom iznad 18°C traje u Budvi 141, a u Niçu svega 106 dana.

Da je učici drugog svjetskog rata Budva imala sedam turističko-ugostiteljskih objekata sa 192 sobe i 390 ležaja u njima, a Petrovača tri hotela i jedan pansion sa ukupno 75 soba i 132 ležaja u njima.

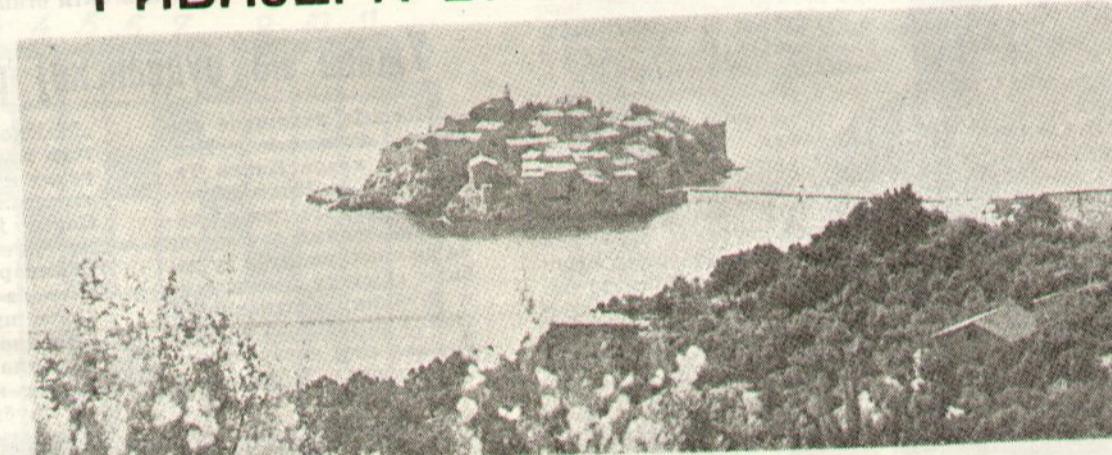
Da se na području Budvanske rivijere razvilo nešto već afirmissanih turističkih punktova: Budva, Bečići, Kamenovo, Pržno, Sveti Stefan sa Milocherom i Petrovača.

Цеста вијуга још десетак километара кроз Ријеку Режевића, изнад Дробног пјешка, познатог po Јубишином "Кањону Медоновину", поред манастира чији су конац адаптиран у угostiteljski objekat iznad turističkog naselja Perazina dolina. Испред Лучице и Буљарице дочекује нас сунчани Петровац, који се под именом Lastra позива у "Летопису" Попа Дукљанина.

Zahvaljujući rijetkim geomorfološkim osobinama, hidroklimatskom kompleksu i raskošnom vegetacionom dekoru, turizam na budvansko-petrovackom području nije samo zbir određenih prirodnih grana, već fenomen koji proužava sve porede i oblasti života čitavog ovog kraja. On je upio preokret u razvoj okolnih mješta, dobio neoskečivanu dimenziju da bi, u najskorije vrijeme, postao preokupacija cijelokupnog stanovništva i jedina perspektiva njegovog neusluženo brzog prospiretiteta. Od prije desetak godina on je poprimio dominantanu funkciju, tako da se pod njegovim uticajem formira i dalje razvija fizionomija predjela i naselja, koja je već sada potpuno izmijenjena u skladu s intenzivnim turističkim razvojem, odnosno kao njegovih preduslova i posledica. Зато није чудно што се на плажама budvanske rivijere, поред srpsko-hrvatskog, чује više stranih језика na kojima "савремени nomadi", туристи, izražavaju своје истинsko divanje нашем мору и нашем suncu.

ТУРИСТИЧКА РАЗГЛЕДНИЦА

РИВИЈЕРА БИСЕРНИХ ПЛАЖА

Свети Стефан

ДРАГУЉИ У МОРУ ЈЕЛОПОТЕ

Изграђена је зна када на острву које се касније цјешчаним спрудом спојило с конном, Будва представља својеврстан драгуљ у овом мору јелопоте и јединствену архитектонску цјелину тек само, ту и тамо, нарушену. Осам километара од ње у правцу дrevnog Ulicinu налази се Sveti Stefan. Настао из стратешких разлога у XV вијеку, опасан високим бедемом, служио је као истурена предстраха за одбрану и, истовремено, близу три стотине година, био сједиште Банкаде — јединствене скupštine представника dvanest pашtrovskih племена.

Са тридесетак насеља, села и заселака, сконцентрисаних на великоj ограниченоj простору, будванско-петровачко подručje odlikuje se природним јелopatom i rijetkostima kojima je teško naći ravne "на свим морима svijeta". На сваком кораку дуж rivijere smjejuju se бисерне плаже с пријатним зеленилом изатканим од чempres-a, primorskih makija, смокава, limunova, pomoranci i mandarina. Посебnu draz predstavljaјu maslini, који се сретају и до 400 metara nadmorske visine. Sa svojim čvorovima, kvirgama i putkicama као чима или устима,

улице овог најоригиналнијег хотела на Јадрану су, у ствари, несвакидашњи холови kuna-apartmana. Између тог — како га, не без разлогa, називају — "raja na zemlji" и некадашnег ribarskog насељa Pržno, окружена маслинovom шумом, налази се бивша резиденција, takozje bivših Karlovačevina, izvanpred Milocher. Над њим су, у висини, sребraisti "zidovi" Paštrovske горе, пред њим more zaklonjeno школјем sv. Nikolja, Djive plaze, Mala i Velika, i izvanredan park, površine 18 hektara, чине јединствен kuta ne samo na Jadranu.

150 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА С. М. ЉУБИШЕ „ПРОСВЈЕТЕ СУ ОТПРТИ ХРАМОВИ“

Стјепан Митров Љубиша, од чијег нас рођендана (29. фебруара 1824) дижели 150 година, приликом свечаниог отварања Југословенске академије знаности и умјетности у Загребу, одржао је краћи говор у коме, између осталог, подсјећа на чињеницу да је тих дана у Црној Гори харала азијска куга од које је до тада страдало око 600 лица, и наздравља „брзом здрављу Јунацородне Црне Горе“. Ево те мало познате бесједе:

„Отрагу двадесет година неумрли Владика црногорски Петар I пјеваше овако: „Просвјете су отпри храмови!“

Жали боже, да је у то вријеме тај стих био гола поезија, у самој ствари било је тога код нас мало или нимало. Требало је да други Владика удахне и оживи тај стих, да га из поезије у стварност доведе, те ми данас можемо охоло пјевати: „Просвјете су отпти храмови!“

Господо! Да данас иронична свјетица кад би о најмајорији, казала би: „Има на свијету двјеста милиона нога словенских!“ Но, почем се просвјете отварају храмови, надат се да ће о нама свијет у напријед говорити и имати боље мијење да неће нас по ногу, но главама набрајати.

Господо, по нас Словене ово није најугоднији вријеме. Сјетите се оне народне приче о оној жени која је бивала, сувремено, мати и махека, која је имала кћер Златаницу и пастројку Пепельјугу. Ја желим да онај морал што се прве из такве приче буде потоњи наш резултат и да опет наступе времена да од нас дође нужда. Кад ово доживимо, кад броју приспособимо просвјету кад се не будемо дијелили на племена и вјере, онда ће свијет о најбоље мислити.

Господо! Гдје ће суза по на око! Има у нашем народу шака пук, која се од Косова збила у бргове литеце ирногорске, од скукуд притињица од азијских сила. Та шака пук оставила је свој заливач, градове и равнице, а прилијепила се у стијешњени кршевити предио и одбрашила на крем и нож, крстом у руци, своју независност!

Господо! Тај јуначки сродни нам народ од болести жестоке и уморне страда! Жао ми је да сам морамо при оваком веселу ову сузу пролити дубоке печали. Но, при оваком народном торжеству, мислим да се морамо сјетити и на страдајућу браћу нашу.

Допустите ми, дакле, да наздравим брзом здрављу Јунацородне Црне Горе!

Господо! Без треће није среће! Моје срце у валове плива кад видим слогу хрватско-српску, то је напредак и тријумф новога нараштаја. Кад су наши непријатељи били међу нама распру завели, ја сам над њом плакао као Јеремија над развалинама Јерусалима. Данас се радујем лијепо слоги и једињењу на полу уљудности и просвјете. Ја приписујем ову побједу људства Владики Штромајеру. Он је онај прстен што нас, Србо-Хрвате, веже, онај остојак око кога се вити хоћемо. У дуготрајности његова здравља налази основа тај савез, и ја том здрављу из срца напијам: ЖИВИО!

СУСРЕТИ

Док многе његове колеге обијају прагове познатих и непознатих галерија широм наше земље у жељи да отворе самосталну изложбу, млади загрејачки академски сликар Велимир Трички извршио је оригиналан пут у свом раду. Као један од најактивнијих чланова, и оснивача, ликовне групе „Могрен“, која ради на простору између Старог града, хотела „Авала“ и „Могрена“, такозваном „будванском монмарту“, овај млади уметник проводи у Будви више од пола године. Он излаже своје слике на зидинама Старог града и те „изложе“ трају по неколико мјесеци.

— Контакт с публиком омотава ми да несметано и нормално радим — каже Трички. — Док сам пред штафелем, разговарам с људима, коментирајући слике и начин рада. Пријам одређене сугестије које ми помажу да елиминишу поједине слабости.

Иако је прије само три године у Загребу завршио Академију у класи професора Перећана, Велимир Трички је имао девет самосталних и осам групних изложби. Излагао је у Загребу, Београду, Будви и још неким градовима, али никад није настојао да његове слике пређу врата неке галерије.

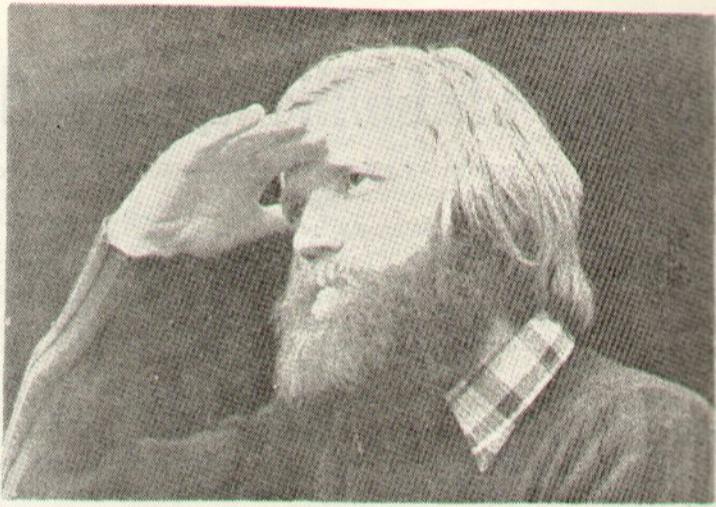
— Шта смета што сам изложио слике ту на градским зидинама? Виде их хиљаде људи, полако, без оне обавезне уштириканости која прати све изложбе у галеријама. Купују их страници, наши гости, тако да мојих слика има широм Европе. Осим тога, тако велики круг посетилаца има за мене велики значај, па ми је стало до свачијег мишљења. Сликање учим у контакту с људима.

Пред штафелем Велимира Тричког затекли смо велику гужву. Тако је сваког дана. Свима пада у око оригиналност овог даровитог младића који је врло срдочан непосредан у контактима, а веома близак онима који воле умјетност.

„Он је“ — како каже ликовни критичар Франо Дујмић — „сликар визуелно чистог и јасног ликовног израза. Он обично слика људске фигуре у амбијенту, он живи са тим платним као што се живи са човјеком“.

У паузама, док се одмара, Трички ради портрете. До сада

АТЕЉЕ ПОД ВЕДРИМ НЕБОМ

В. Трички: Мојих слика има широм Европе

их је направио на хиљаде, и то веома успјешних.

— На тај начин лијепо зарадим — каже он. Од тога купујем сликарски материјал, а по нешто зарадим и за зиму.

С. Грегорић

Овај млади сликар живи искључиво од свог уметничког рада. Половина проводе у Будви, где активно ради, а половина је у Божјаковини крај Загреба.

САМОУКИ ВАЈАРИ ИЗЛАЖУ

Од 18. јула до првог аугуста у галерији „Санта Марија“ излагала су четири самоука вајара: Чедомир Ковачевић, возач из Титограда, Радован Ђуричковић, пензионисани официр из Титограда, Коста Жуњић, магистар биоштичних наука из Титограда, и Божо Мартиновић, пензионисани официр из Будве. Сваки се представио са по десет радова. То је свијет фигура и скулптура, од натуралног код Радована Ђуричковића до ненаметљивог Чедомира Ковачевића. У „вајању“ заједно с природом

Коста Жуњић фигури даје један префињени тон. Божо Мартиновић намеће се са „Шупљоглавом“ и „Дрветом живота“ у снажном експресионистичком наивном сажијману природе и слободног израза. Иначе, свима је заједничко то што раде у дрвету.

Изложба је била веома посјећена, што члановима удружења самоуких сликара и вајара даје подстрек за даље тражење уметничког израза.

С. П.

Ужива на будванској ривијери

Послије завршене ликовне академије у Београду у класи Ивана Табаковића и Мила Милуновића, негде прије двадесетак година, као други наши сликари, који су добили свјетску репутацију, и Љубинка Јовановић отишала је у Париз да усавршивају свој експресионистички стил. У разговору с њом дознали смо да је рођена у Београду, да живи и ради у Паризу, али да воли Будву и њену природу. У нашој земљи имала је двије самосталне и двадесетак групних изложби у београдским и за грбачким галеријама. Заједнички година стално излаже у Музеју савремене уметности у Београду на

„Мајском салону“. Поред тога излагала је у Монреалу и Торонту групно, а самостално у Речестеру. У Паризу је излагала у салону „Реалите нувел“ и „Компарезону“. Након позвива да излаже у „Реалите нувел“, који је услиједио 1960. године, није било тешко доћи до других галерија у Паризу. Љубинка Јовановић прихватила је позив од Модерне галерије, с тим што би изложба могла да се организује спротивно или ујесен 1975. године. Уметница, иначе, има у Близикућама своју кућу, а у Паризу атеље у коме живи и ради.

С. Паповић

ЗАХВАЛНИЦЕ

Породица Краповић прилаже 1000 динара за изградњу школе поводом годишњег помена Владу Краповићу.

Вукица Бечић прилаже за изградњу школе 1000 динара.
Управа школе најљепше захваљује.

САВЈЕТИ АГРОНОМА

Припрема: МИЛЕНКО ОБУЋИНА

КАКО ДА УРЕДИМО ВРТ

РЕДАЦИЈА „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“, у жељи да донесе што љепшем изгледу овог туристичког подручја, поред досадашњих добронајмерних критика, покреће од овог броја и рубрику савјети агронома. У њој ће читаоци наћи све што треба знати о травњацима, цвијећу, воћу, украсном дрвећу, биљним болестима и њивовом лијечењу. Цио тај садржај биће изложен као роковник: да би читаоци дознали или били подсећени када је чemu право вријеме да се уради.

Ова рубрика, иако не нова на страничама штампе, чини, ипак, својеврсну новину, јер ће својим садржајем бити везано само за локалитет ове општине, па се надамо да ће бити прихваћена и да ће нам се читаоци обратити с питањима из ове области, на која ћемо одговарати.

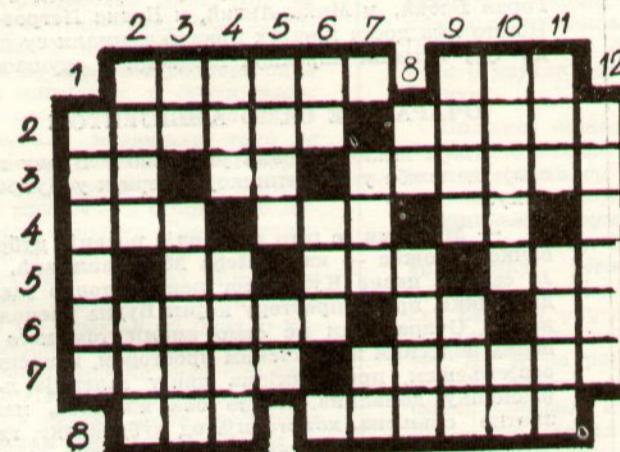
Пошто ова рубрика излази са закашњењем, у овом броју дајемо неколико савјета који још могу помоћи да се нешто побољша у изгледу вашег врта.

Како су бура и топло вријеме исушили земљиште, потребно је у вечерњим сатима прићи његовом заливашњу. При свакодневном заливашњу цвијећу и поврћу, у добро обрађеном земљишту, треба рачунати да је сваком струку потребно 1—2 литра воде, док травњак треба заливати све док травна површина не буде под ногом „еластична“. Да би се добио килограм траве, овде је потребно око један и по кубик вода!

Сви они који воле травњак треба да знају сlijedeћа основна правила: Сваке недеље треба травњак косити на висину од 6—8 см, а затим га обилно заливати. Код сваке треће косидбе сваки квадратни метар травњака треба наћубрить шаком минералног ђубрива.

Послиje обилних киша у току пролећа и почетком лета, појавиле су се разне биљне болести. Против пепенице најефикаснији је КОСАН, који се у врућим данима не смије употребљавати.

Укрштене ријечи бр. 7

ВОДОРАВНО: 1) Варошица у Македонији — град у Француској; 2) Личност из једне Јубишине проповијетке (попуни скроз); 3) Самогласник и сугласник — аутоознака за Сарајево — град у Италији; 4) Бивши фудбалер „Црвено звезд“ — плавина у Србији — мјера за површину — чест завршетак наших презимена; 5) Скраћеница једне мјере за дужину — злато (франц.) — шума (словеначки) — врста врбе; 6) Учесници у неком догађају — предлог — самогласник и сугласник; 7) Воксер титоградске „Будућности“ — ријека у Србији; 8) Бивши мађарски фудбалски репрезентативац — први командант мјesta у oslobođenoј Будви (јоко).

УСПРАВНО: 1) Познат извор изнад Буљарице; 2) Француски фудбалски клуб — статуа; 3) Иницијали имена и презимена Ње гошевог оца — предлој за ткање; 4) Престоница Рашке —

РЈЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РИЈЕЧИ БРОЈ 6.

ВОДОРАВНО: 1) Вирови — Јаз; 2) Личани — Парис; 3) УНСД — камила; 4) Гоа — Аша-ај-в; 5) О-пл-ТСС-Аси; 6) Веруша — ти — ан; 7) Илија — фуруна; 8) Ало — Јубиша.

Страдимир Фатић

Спор

СЕДАМ ДАНА СА ИЗВИЂАЧИМА

У Колашину је од 12. до 19. јула одржана смотра извиђача Црне Горе „Бреза '74“. Историјски град на Тари окупљао је извиђаче из свих крајева Црне Горе. Са њима заједно нашли су се извиђачи и планинке одреда „Нико Анђус“ из Будве и „Вукица Митровић-Шуља“ из Петроваца.

Живот на таборовану под шаторима одвијао се по утврђеном плану који се увече за наредни дан спостватао путем дневне заповијести. Попињао би изјутра подизањем државне заставе на копље уз пјевање химне „Хеј Словени!“.

У току дана одржавана су разна такмичења: у извиђачком вишебоју, подизању и паковању шатора, топо-тесту, скривачу поруке партизанског курира, уређењу шатора и простора пред њима.

За већину извиђача из Будве и Петроваца ова манифестација представљала је велику школу прије свега, новину у њиховом животу. Настојећи да не изостану од осталих учесника они су марљivo и организовано радили на уређењу шатора и простора испред њих, набавци извиђачке опреме итд. Већина је изразила жељу да и убудуће учествује на таборованима.

Посјета културно-историјским споменицима и културно-забавним програмом свако вече уз таборску ватру био је саставни дио живота извиђача.

О стријељаним родољубима на Брези и муџичним у колашинском затвору извиђачима је говорио првоборац Ђуро Меденица.

Бошко Ђетковић

ти. А Нико Вукчевић жељи да се озбиљно позабави младима и да их учи пливању и ватерполу. И СОФК-а би требало да увиди насушну потребу за спортом и да помогне да се то не тако скучно пливање и ватерполо омасови најприје међу најмлађима, а онда и међу многоbroјним гостима „љепотице Јадрана“.

С. Грговић

На основу чл. 21. Статута Фонда за стипендирање ученика и студената Скупштине општине Будва, Управни одбор Фонда

расписује:

КОНКУРС

за додјелу стипендија ученицима и студентима

У школској 1974/75. години додјељивање се стипендије редовним ученицима и студентима из средстава Фонда за стипендирање ученика и студената. Право на додјељивање стипендије имају редовни ученици и студенти који испуњавају услове конкурса, и то:

— ако приходи не прелазе 1.200 динара мјесечних укупних примања по члану домаћинства (укупљујући примања од пољопривреде, лични доходак, пензије, инвалидност и слична примања, као и остale приходе);

— ако не добија стипендију или кредит од другог даваоца.

Правенство за добијање стипендије имају ученици и студенти који су стално настањени на подручју Општине Будва и који постижу боље резултате учењу, а немају довољно материјалних средстава за редовно школовање.

Висина стипендије одређује се Самоуправним споразумом о стипендирању ученика и студената Општине Будва и одлуком Управног одбора Фонда.

Молбe за учешће на конкурсу за додјелу стипендија примаје се до 25. августа 1974. године у канцеларији Фонда за стипендирање ученика и студената Општине Будва (канцеларија бр. 35 у згради Скупштине општине Будва).

Уз молбу треба обавезно приложити:

— Ујвјерење о приходима у породици;

— Препис свједочанства о завршној години школовања и

— Потврду школе о упису за 1974/75. школску годину, односно потврду да је редован ученик или студент.

Неуредна и непотпуна документа и молбе неће се разматрати.

О резултатима конкурса учесници ће бити писмено обавијештени лично и преко огласних табли у Општини Будва.

ФОНД ЗА СТИПЕНДИРАЊЕ УЧЕНИКА
И СТУДЕНТА ОПШТИНЕ — БУДВА

ФЕСТИВАЛ
„ИГРЕ ЈУГА“

ВЕЧЕРИ ПОЕЗИЈЕ, ХУМОРА И МУЗИКЕ

Када се прошлог љета почела реализовати једна идеја Међуопштинског одбора заједница за културу Будве, Тивта, Котора и Херцег-Новог под називом „Игре југа“ многи су били скептици. Иако су знали да је у јулским и августовским данима многобројним гостима, који одмарaju дуж Црногорског приморја, потребно понудити нешто на плану културе (јер је ранијих сезона тога заиста мало било), многи у почетку нијесу видјели да су „Игре југа“ управо то што недостаје. Ипак, када се фестивал завршио „невјерне Томе“ видјели су да сумњи није било мјesta: фестивал који је чинио синтезу више умјетности (поезија, хумор и сатира, позориште, и сликарство) задовољио је публику. Због тога је овогодиšни фестивал дочекан с нестриљењем. Иако је Будва у мају и јуну имала „Дане музике“, фестивал ју-гословенског значаја и високих умјетничких вриједности, „Игре југа 74“ тек су требале да „загрију“ домаћу публику да је разгale и задовоље. Почетак је показао да ће тога бити. Као и прошле године, на фестивалу су учествовали познати умјетници. Публика је показала већи интерес него прошле године.

ПРЕДСТАВЕ „ГОСКОГ ВИЈЕНЦА“ ИЗУЗЕТНО ПОСЈЕЋЕНЕ

„Игре“ су почеле 21. јула у Улцињу, извођењем „Госког вијенца“ у режији Благоте Ераковића. Представу су касније видјели грађани и гости Петровца, Будве, Котора, Херцег-Новог и Цетиња.

— Свака од седам представа била је изузетно посјећена — рекао нам је Благота Ераковић, редитељ и умјетнички руководилац фестивала. У Цетињу смо морали давати двије приредбе због огромног интересовања публике. Овим је по мом минијењу врло успјешно завршен „први блок“ фестивала.

Другог августа почeo је „други блок“. У Будви је отворена изложба познатог југословенског сликара Пеђе Милосављевића. У Модерној галерији и галерији „Санта Марија“ изложено је укупно 28 радова. Милосављевић се будванском публици представио са 19 слика, шест акварела и три колажа. Његова изложба биће отворена до 17. августа.

Исте вечери на љетној позорници у Тивту почеле су „Вечери поезије, хумора и сатире“ Учествовали су наши познати пјесници Мирољав Антић, Брана Петровић, Горан Бабић, Али Подримаја, Гојко Дапчевић, Ранко Јововић и Витомир Николић, затим хумористи и сатиричари Дејан Патачковић и Милован Вitezовић, а у музичком дјелу програма фолклорни ансамбли „Његот“ из Цетиња, „Слога“ из Ђеновића, „Бокељи“ из Котора, и „Кањош“ из Будве.

ПОЧЕО ТРЕЋИ „БЛОК“ ФЕСТИВАЛА „ИГРЕ ЈУГА 74“. — ПОЗОРИШТЕ ЗАДОВОЉИЛО ПУБЛИКУ — ПЛЕСНИЦИ, ХУМОРИСТИ И САТИРИЧАРИ ТОПЛО ПРИМЉЕНИ

У „трћем блоку“ који је тек почeo учествује познате академске хор из Београда „колегијум музикум“ који ће наступати у Никшићу, Цетињу, Котору, Херцег-Новом и Будви. У „четвртом блоку“ ће се публици на Црногорском приморју представити наши врхунски музички умјетници Милка Стојановић, споран, солиста Метрополитен опере, Живан Сарамандић, бас, солиста Београдске опере, уз клавирску пратњу Александра Коларевића. На програму ће бити дјела Вердија, Верлиоза и Гершвина. У овом „блоку“, који носи назив „камерно веће“ учествоваће и трио класичних хармоника „Међери трио“ који ће изводити дјела Баха, Бивалдија и Брамса.

БЕЗ „КАЊОША МАЦЕДОНОВИЋА“

„Пети блок“, који ће почети 17. августа у Котору, чиниће солистички концерти нашег познатог виолинисте Трипа Симончића. Он ће осим у свом родном граду, наступати и у Тивту, Будви, Херцег-Новом и Цетињу, где се 21. августа завршава „пети блок“.

Посљедњи, „шести блок“ припада позоришту којим је и почeo овогодиšни фестивал. Наиме, 24. августа Народно позориште из Зенице изводи у Котору „Вокс хумана“ Мома Капора, који ће комад видјети грађани и гости Херцег-Новог, Тивта, Будве, Цетиња и Никшића, где се 29. августа завршавају овогодиšње „Игре југа 74“.

Интересантно је напоменути да се амбијент за извођење овогодиšњих „Игара“ проширио: фестивал је — поред Будве, Котора, Тивта и Херцег-Новог — видјели грађани Улциња, Петровца, Цетиња и Никшића. Тако је ова значајна културно-забавна манифестација све ближе томе да оправда назив и постане јединствени фестивал на нашем Приморју.

У току фестивала неће доћи до реализације једне врло занимљиве идеје: постављања на сцену најбоље Љубишине приповијетке, „Кањош Маџедоновић“. Наиме, у склопу „Игара“ и укључујући се у јубиларну прославу стотедесетогодишњице рођења овог великане наше прозе, крајем августа требало је да буде изведен „Кањош Маџедоновић“ (кога су за сцену приредили Благота Ераковић и млади црногорски пјесник Ранко Јововић) и то у аутентичном амбијенту: на Дробном

пијеску, Светом Стефану и једном малом, школу познати академски хор из Београда „колегијум једио потребних 170.000 динара.

— Посебно ми је жао што ова идеја није реализована, у првом реду због тога што би гледаоци, гости на будванској ривијери имали један несвакидашњи доживљај — каже Благота Ераковић. Управо, та представа дала би највише оригиналности и боје овом фестивалу, а постоји и известан дуг према великим Љубиши.

КАРАВАН ПЛЕСНИКА И УМЈЕΤНИКА

Забиљежили смо мишљења неколицине учесника овогодиšњег фестивала:

— „Игре југа“ су драгоценја манифестација — казао нам је новосадски пјесник Мирољав Антић. — За наше градове дуж јужног дијела обале ова манифестација је утолико значајнија што на овом подручју до сада није било интересантнијих културних догађаја, односно овај фестивал треба да разбие оно што се зове само „есрада“. Нијесу само пјевачи једина разновода. Да кажем уз то да на ово подручје не долазе само чистачице, судопере и слично особље, него и свијет коме је итекако стало до културе и који се, напокон, у њу разумије. Фестивал је погођен и треба уложити напоре да се он очува, прошире и нађује.

Али Подримаја млади пјесник са Косова први пут учествује на „Играма југа“:

— Добро је за пјесника да буде свуда приступај. Сматрам да је Црна Гора морала имати је дан овакав „караван пјесника и умјетника“. Замјерио бих једино што на фестивалу нема Македонца, Словенаца, Босанаца. Мислим да би та шароликост доприњела да фестивал буде комплетнији, садржајнији.

— Ово је неопходна манифестација — био је кратак Витомир Николић. — Попуњен је један вакум у љетњем периоду. Ово треба да буде подстrek другим срединама које немају сличних манифестација да их покрену.

— Идеја да се на јужне обале доведу пјесници ближи се оном истинском пјесничком идеалу да се пјесма изједначи са животом — изјавио је Брана Петровић. — Иначе, о љепотама амбијента у коме су се пјесме чуле не треба ни говорити — њему нијесу могли одољети ни ни најпознатији свјетски пугописци.

— Има доста публике, а то је најважније — каже Милован Вitezовић. — Група пјесника је каква се само пожељети може: нико од њих није учаурен, што се казивања поезије тиче, па је публика имала што да чује.

Код свих има доста хумаора: духовити су и Горан Бабић, и Мика Антић, и Брана Петровић. Пошто има доста дјечјих пјесника, имали су што да чују и наши најмлађи гледаоци и слушаоци.

ОЧАРАН НЕ САМО АМБИЈЕНТОМ

Пеђа Милосављевић је дошао у Будву послиje изложбе у Умјетничкој галерији у Дубровнику.

— Мило ми је што сам овдје послиje дубровачке изложбе — каже Пеђа Милосављевић. — Ја сам на позив Културног центра донио један дио слика, према простору којим Будва располаже... Очаран сам не само амбијентом него и веома подесним изложбеним простором, извреним освјетљењем, пропорцијама дивју галерија, љубазношћу домаћина, па је ова изложба, иако знатно смањена, хомогенија од дубровачке, где сам излагао у превеликом простору једне палате зидане за друге сврхе.

Ово је моја прва самостална изложба у Црној Гори. Дуго сам некад љетовао на Црногорском приморју где су и геолошки склон и клима омогућили да се повезују у цјелину монументалност дивљег камена са чарима Медитерана. Ја самnomad, писам везан ни заједну кућу, али сам увијек срећан у Црној Гори за коју ме везују многе успомене, за Биоградско језеро, величанствене кањоне, жубор бистрих текућих вода. То су и моје инспирације — вода, небо и камен — везане за овај амбијент.

Будва је диван градић са својом веома далеком историјском позадином. Једна античка Будва, дјелимично откријена, опет се налази у њеном прекрасном музеју. И та Будва има изгледа да се потпуније сагледа, па је утолико богатија и то вишеструког.

Саво Гргевић

Пеђа Милосављевић:

„Небо, вода, камен“